

18.10.2022

OKV/2462/21/2022

OKV/2462/21/2022-OKV-2

VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERI

Eduskunnan puhemiesneuvostolle

Viite:

Lausuntopyyntö 7.10.2022

Asia:

Eduskunnan työjärjestyksen muutosehdotus

Eduskunnan puhemiesneuvosto on pyytänyt lausuntoani eduskunnan työjärjestyksen muutosehdotuksesta. Lausunnossa pyydetään kiinnittämään huomiota erityisesti työjärjestyksen 2 §:n muutosehdotukseen, joka koskee kansanedustajien valtakirjojen tarkastamista.

Eduskunnan työjärjestykseen ehdotetaan tehtäväksi useita pääosin teknisluontoisia tarkistuksia. Muutosehdotuksista merkittävimmät koskevat työjärjestyksen sääntelyä asian pöydällepanosta, valtakirjojen tarkastamista, eduskunta-aloitteen tekemistä, äänestystapaa ja edustajan-toimen hoitamisen keskeytymistä.

Työjärjestyksen 2 §:ssä ehdotetaan kansanedustajien valtakirjojen tarkastamistehtävän siirtoa valtioneuvoston oikeuskanslerilta eduskunnan pääsihteerille. Vuoden 2000 perustuslakiuudistuksen yhteydessä eduskunnan uuteen työjärjestykseen kirjattiin vakiintunut käytäntö, jonka mukaan edustajien valtakirjat tarkastaa valtioneuvoston oikeuskansleri. Hänen ollessaan estynyt apulaisoikeuskansleri tarkastaa valtakirjat. ([PNE 1/1999 vp, s. 4](#)). Nyt lausuttavana olevassa puhemiesneuvoston ehdotusluonnoksessa käydään tarkemmin läpi valtakirjojen tarkastamis-menettelyn historiaa, joka palautuu pitkälle autonomian aikaan. Hallitsijan toimivaltaan kuului aikanaan määrätä se taho, joka vastasi pappis-, porvaris- ja talonpoikaissäädyn edustajien valtuuskirjojen tarkastamisesta valtiopäivillä. Vuoden 1928 valtiopäiväjärjestyksessä valtakirjojen tarkastajan määrääminen oli osoitettu tasavallan presidentin tehtäväksi. Presidentillä oli tapana määrätä valtioneuvoston oikeuskansleri tähän tehtävään.

Puhemiesneuvoston ehdotusluonnoksessa todetaan, että eduskunnan nykyiseen asemaan nähden ei ole ongelmattonta, että kansanedustajien valtakirjojen tarkastaminen on edelleen

osoitettuna hallitusvallan piiriin kuuluvan toimijan eli valtioneuvoston oikeuskanslerin tehtäväksi (s. 8, myös s. 19).

Valtakirjojen tarkastaminen on nykyisin seremoniallinen tehtävä, joka on periaatteellisista syistä perusteltua osoittaa eduskunnan omalle toimielimelle tai toimijalle. Tällainen järjestely osaltaan heijastaa eduskunnan asemaa ylimpänä valtioelimenä. Valtakirjojen luovuttaminen valituksi tulleille edustajille ei edellytä ylimmän laillisuusvalvojan läsnäoloa, mikä todetaan myös ehdotusluonnoksen perusteluissa (s. 19). Pidän näistä syistä ehdotusta valtakirjojen tarkastamistehtävän siirrosta eduskunnan ylimmälle virkamiehelle, eduskunnan pääsihteerille kannatettavana. Totean kuitenkin, että ehdotusluonnoksen perustelut edellyttävät vielä tarkistamista, sillä valtioneuvoston oikeuskansleria ei voida luonnehtia ”hallitusvallan piiriin kuuluvaksi toimijaksi” kuten luonnoksen perusteluissa on tehty. Oikeuskansleri on asemaltaan itsenäinen ja riippumaton laillisuusvalvoja eikä siten lukeudu hallitusvaltaan.

Nykyisessä työjärjestyksessä on säännelty myös tilanteesta, jossa pääsihteeri on estynyt hoitamasta tehtäväänsä (75 §:n 2 mom.). Tällöin eduskunnan apulaispääsihteeri tarkastaa valtakirjat.

Lopuksi kiinnitän huomiota eduskunnan äänestystapaa koskevaan säännösehdotukseen (16 §:n 1 mom.). Kansanedustuslaitoksen äänestystapa on periaatteelliselta kannalta merkittävä sääntelyn kohde, jossa on otettava puhtaasti teknisten kysymysten lisäksi huomioon kansanvaltaisuuden toteutumisen näkökulma ja siihen sisältyvä arvokkuus. Puhemiesneuvoston ehdotusluonnoksessa on pyritty tiettyyn joustavuuteen äänestystavan sääntelyssä lisäämällä työjärjestyksen 61 §:ään mahdollisuus äänestystapojen yhdistelemiseen. Asian periaatteellisen merkityksen vuoksi olisi mielestäni paikallaan tarkentaa yhdistämismahdollisuudenkäyttöä lisämääreellä eikä jättää sekamuotoisen äänestystavan käyttöä täysin avoimeksi. Äänestystapojen yhdistämisen tavoitteena on ymmärtääkseni äänestystuloksen luotettavuuden turvaaminen, mikä olisi perusteltua pykälän 1 momentissa nimenomaisesti todeta. Perustelujen mukaan sekamuotoista äänestystapaa voi käytännössä olla tarpeen käyttää lähinnä koneäänestystekniikassa olevien häiriöiden vuoksi (s. 11).

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Kansliapäällikkö

Tuula Majuri

OKV/2462/21/2022-OKV-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: